
Marco Buti, Daniele Franco & Lucio R Pench (red): The Welfare State in Europe. Challenges and Reforms

Edward Elgar, Cheltenham, 1999

Ramesh Mishra: Globalization and the Welfare State

Edward Elgar, Cheltenham, 1999

Alltsedan 1970-talets oljekriser har det förts en stundtals intensiv debatt kring välfärdsstatens omfattning och existensberättigande. Denna debatt har dock ofta varit trist att följa eftersom den dominerats av två läger med fullständigt divergerande uppfattningar. Vi har å ena sidan hört röster som hävdar att (den europeiska) välfärdsstaten är orsaken till den höga arbetslösheten och svaga tillväxten i Europa och att den därför bör skäras ner till ett minimum. Å andra sidan har vi fått lyssna till dem som hävdar att välfärdsstaten inte alls står inför några problem utan vad som behövs är ”mer av samma sak”, högre skatter och mer offentliga utgifter. Båda ståndpunkterna har känts lika ofruktbara och därmed ointressanta. Därför är Butis, Francos och Penchs bok *The Welfare State in Europe. Challenges and Reforms* en positiv överraskning. Den diskuterar på ett kunnigt och inträngande sätt varför välfärdsstaten behövs, vilka problem den står inför och hur den skulle kunna reformeras. De nio kapitlen, skrivna av olika författare, behandlar olika aspekter av detta tema, flertalet av dem med jämförelser av utvecklingen i olika EU- och OECD-länder.

Det första kapitlet, ”Reconciling the welfare state with sound public finances and high employment”, som är skrivet av Buti, Franco och Pench, ger en utmärkt översikt över problemområdet och litteraturen på området. Det är enligt min mening det bästa kapitlet i boken och jag vill varmt re-

kommendera det för alla intresserade läsare och även att användas i undervisning t ex på högskolan. Anthony B Atkinson (”The economics of the welfare state: an incomplete debate”) och Assar Lindbeck (”Welfare state dynamics”) lägger i kapitel 2 respektive 3 fram två olika perspektiv på välfärdsstatens effekter. I kapitel 4 och 5 presenterar Stefan Fölster (”Social insurance based on personal savings accounts: a possible strategy for overburdened welfare states?”) respektive J Michael Orszag och Dennis J Snower (”Expanding the welfare state: a proposal for reform”) förslag till reformer ägnade att förbättra incitamenten att arbeta och spara, sk dragningsrätter mot ett medborgarkonto (i Fölsters variant) och mot fyra olika välfärdskonton (i Orszags och Snowers variant). Tillvägagångssätt, utfall och erfarenheter vid 1990-talets reformering av det franska socialförsäkringssystemet diskuteras av Nathalie Darnaut i kapitel 8 (”Reform of the social security system in France: challenges and prospects”).

En av de största utmaningar de europeiska välfärdsstaterna står inför under de kommande decennierna är att ge pensioner och vård på ålderns höst till en växande andel äldre. Detta problem berörs i flera av kapitlen men diskuteras utförligt av Robert Holzmann i kapitel 6, ”On economic benefits and fiscal requirements of moving from unfunded to funded pensions”, av Gerassimos Thomas i kapitel 7, ”Retirement in-

come financing reform – a general issues paper” och av Daniele Franco och Teresa Munzi i kapitel 9, ”Ageing and fiscal policies in the European Union”. Också dessa kapitel är informativa och välskrivna, och som helhet tycker jag att *The Welfare State in Europe. Challenges and Reforms* är ett välkommet tillskott till litteraturen om välfärdsstatens utveckling.

Då är jag mer tveksam till Ramesh Mishras bok *Globalization and the Welfare State*. Författaren har exempelvis en mycket egendomlig syn på globaliseringen, till vilken han ser kommunismens fall vara en viktig orsak:

”Om det socialistiska alternativets kollaps är en av orsakerna till globaliseringen, så är nedgången för nationalstaten en effekt” (s 15) (översättning av detta och följande citat av mig).

Globaliseringen drivs inte främst av den tekniska och ekonomiska utvecklingen utan av politiska och ideologiska krafter – ”globalisering måste ses som en form av transnationell nyliberalism” (s 14). Mishras världsbild är fullständigt nattsvart – det finns egentligen inget alternativ till nyliberalismen.

”Fastän man hör en hel del nuförtiden om den ’tredje vägen’ – mellan traditionell social demokrati och nyliberalism – så går idéerna och politiken hos dess utövare, såsom Bill Clinton eller Tony Blair, ut på en mjukare och snällare version av nyliberalism snarare än ett annat

sätt att hantera ekonomi och social trygghet” (s 71).

Boken är dessutom full av missuppfattningar och felaktigheter, varav de kanske mest anmärkningsvärda gäller beskrivningen av 1990-talets amerikanska arbetsmarknad. Mishra hävdar t ex att

”Medan ekonomin växer, vinsterna stiger och aktiemarknaden går starkt uppåt så faller inte arbetslösheten utan stiger” (s 23). ”Faktiskt finns det bara en begränsad efterfrågan för jobb som kräver hög utbildning och längre erfarenhet” (s 22). ”Mera illavarslande är att fenomenet ’tillväxt utan jobb’ inte bara är här utan sannolikt kommer att intensifieras under de närmaste åren” (s 23).

Som alla vet som följt utvecklingen på den amerikanska arbetsmarknaden något litet så är detta en fullständigt felaktig bild. Jag kan således inte rekommendera Mishras bok. För den som vill veta mer om den amerikanska arbetsmarknaden under 1990-talet vill jag istället rekommendera en fakta-späckad och intressant uppsats av Lawrence F Katz och Alan B Krueger, ”The High-Pressure U.S. Labor Market of the 1990s”, *Brookings Papers on Economic Activity*, No 1 1999, sid 1–65.

Docent **Marianne Sundström**
Institutet för social forskning
Stockholms universitet